

De Betaalvereniging heeft het wetsvoorstel doorgenomen, haar direct betrokken leden geraadpleegd en maakt graag gebruik van de gelegenheid om schriftelijk te reageren op die elementen die het gezamenlijke karakter van onze leden raakt. Onze inhoudelijke reactie richt zich juist op de onderdelen waar wij suggesties doen voor aanpassing en/of verduidelijking. Onderdelen waar wij het mee eens zijn worden verder niet benoemd.

Een aantal van onze leden zal ook een eigen zienswijze indienen die meer in zal gaan op het individuele karakter en daarmee de individuele standpunten en meningen.

In bijlage 1 treft u onze volledige reactie en onderbouwing van onze standpunten aan. De standpunten die wij zullen toelichten zijn hieronder kort en bondig samengevat:

- Neem Fair Use Policy als uitgangspunt;
- Behoud de mogelijkheid tot handhaven van generieke limieten;
- Wwft-eisen tijdrovend en complex;
- Houd betaalrekeninghouders die niet in Nederland gevestigd zijn buiten het voorstel;
- Houd rekening met aantal IAD-geldautomaten in vaststellen normen en eisen 'basisinfrastructuur';
- Behoud flexibiliteit chartale infrastructuur, juist ook in het kader van innovatie;
- (Onbedoelde) neveneffecten onwenselijk.

Wij hopen dat de reactie van de Betaalvereniging en haar leden juist wordt afgewogen en verstandig wordt meegenomen in het verdere wetgevingstraject.

Vriendelijke groeten,

BETAALVERENIGING NEDERLAND

Bijlage 1: Reactie Betaalvereniging Nederland op de internetconsultatie ‘Wet chartaal betalingsverkeer’

Inhoudsopgave

1. Toelichting reactie Betaalvereniging	4
I. Neem Fair Use Policy als uitgangspunt	4
II. Behoud de mogelijkheid tot handhaven van generieke limieten	4
III. Wwft-eisen tijdrovend en complex.....	5
IV. Houd betaalrekeninghouders die niet in Nederland gevestigd zijn buiten het voorstel	6
V. Houd rekening met aantal IAD-geldautomaten in vaststellen normen en eisen ‘basisinfrastructuur’	6
VI. Behoud flexibiliteit chartale infrastructuur, juist ook in het kader van innovatie	6
VII. (Onbedoelde) neveneffecten onwenselijk	7
2. Over Betaalvereniging Nederland	8

1. Toelichting reactie Betaalvereniging

Hieronder beschrijven wij onze reactie op het wetsvoorstel. Daar waar van toepassing doen wij suggesties voor te nemen acties of wijzigingen.

I. **Neem Fair Use Policy als uitgangspunt**

In het convenant zijn in de Annex expliciet limieten opgenomen die dienen als uitgangspunt voor het kosteloos opnemen (en storten) van contant geld. Met deze limieten, grotendeels gebaseerd op gegevens van en discussies met het Nibud, kan iemand met een modaal inkomen zijn of haar uitgaven met contant geld betalen. Voormalig minister van Financiën Kaag neemt dit aspect ook mee in haar begeleidende brief bij het aanbieden van het convenant aan de Kamer op 8 april 2022².

Het is jammer dat wij in het huidige wetsvoorstel niets terugzien van dit uitgangspunt (waar toen alle convenantpartijen zich in goed overleg in hebben kunnen vinden) en dat juist goed aansluit op de wensen van specifieke doelgroepen.

De voorgestelde mogelijkheid en vrijheid voor consumenten om te allen tijde *onbeperkt en gratis* contant geld te kunnen storten, zonder verdere restricties en/of limieten, is disproportioneel in het licht van duurzame en efficiënte contante geldvoorziening. Het zorgt bij banken (maar ook geldtransporteurs) voor meer transportbewegingen en hiermee gepaard gaande hoge kosten en extra belasting voor het milieu (door excessief gebruikende klanten). De kosten hiervan zullen uiteindelijk verwerkt moeten worden in de kosten voor de (basis)betaalrekeningen en -pakketten, ook voor klanten die geen of nauwelijks gebruik (willen) maken van contant geld.

Een Fair Use Policy – op basis van limieten - creëert juist de nodige duidelijkheid over normaal versus excessief gebruik.

Wij pleiten daarom voor stort- en opnamelimieten, voortbordurend op de afspraken die zijn gemaakt in het convenant. Mocht een klant boven deze limieten komen, dan zien we dit niet meer als ‘fair use’ en moeten (kostendekkende) tarieven in rekening kunnen worden gebracht. Een herijking van dergelijke afspraken en limietbepalingen zal binnen de komende nieuwe (wets)kaders wel nodig zijn. Banken denken hier graag in mee.

Voorkom misbruik en integriteitsrisco's

Banken werken voortdurend aan een goede balans tussen doel en gebruik van contant geld. De nu voorgestelde kaders maken het mogelijk dat *zakelijke* gebruikers misbruik kunnen maken van *particuliere* rekeningen. Hierdoor ontstaat een mismatch tussen het feitelijk doel en het praktisch gebruik. Dit wordt nu al aangemerkt als integriteitsrisico vanuit DNB en is daarmee dus onwenselijk.

II. **Behoud de mogelijkheid tot handhaven van generieke limieten**

De Memorie van Toelichting ('MvT') schrijft op pagina 16: *“Het is niet in overeenstemming met de doelstellingen van dit wetsvoorstel en van de Wwft om bijvoorbeeld klantgroepen categoriaal uit te sluiten van het gebruik van de chartale basisinfrastructuur, of categorale limieten aan het gebruik daarvan te stellen.”*

Door het woord 'limieten' zo algemeen neer te zetten, beperkt het huidige wetsvoorstel de banken in de mogelijkheid om klanten via daglimieten te beschermen tegen fraude en misbruik.

Op een betaalpas zijn dag-, week- en/of maandlimieten ingesteld voor gebruik op geldautomaten en/of betaalautomaten. De klant heeft de mogelijkheid om deze zelf in te stellen binnen een door zijn bank gesteld kader. Deze limieten beperken de mogelijkheid van een fraudeur om het betaalmiddel te misbruiken boven de gestelde limiet. Door de bank deze fraude mitigerende maatregel te ontnemen wordt het betalingsverkeer minder veilig en

² <https://open.overheid.nl/repository/ronl-a0d82622f254d18b077789bc510f97e5319c2eee/1/pdf/aanbieding-convenant-contant-geld.pdf>

inherent duurder voor alle klanten. Voor zakelijke klanten die tijdens het 'onboarding' proces aangeven geen gebruik van contant geld te willen maken, willen we de toegang tot contanten kunnen beperken.

Limieten hebben meer functies

Limieten hebben meer functies dan alleen maar het blokkeren van het gebruik van contant geld. Limieten worden namelijk ook gebruikt voor:

- Het beperken van de gevolgen van fraude;
- Het in lijn houden van doel en gebruik van producten (bijvoorbeeld het storten van grote bedragen op een jongerenrekening);
- Het beschermen van de bruikbaarheid van de infrastructuur (door bijvoorbeeld een maximaal aantal biljetten op specifieke automaten);
- Het in de hand werken van een efficiënt gebruik van de infrastructuur (bijvoorbeeld EUR 100.000 storten op een recycler leidt tot problemen en eventueel uitval van geldautomaten wat vervolgens de beschikbaarheidsnorm raakt).

Wij pleiten er voor om vanuit het gemeenschappelijke, maatschappelijke doel om contant geld veilig, beschikbaar en betaalbaar te houden, de mogelijkheid te behouden om generieke limieten doelgericht en waar en wanneer nodig toe te kunnen passen.

III. Wwft-eisen tijdrovend en complex

De Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme ('Wwft') moet zorgen voor meer zicht op illegale geldstromen en het risico op witwassen en terrorismefinanciering beperken.

Banken hebben het beste zicht op hun klanten en kunnen daarom voorkomen dat criminelen hun diensten gebruiken om geld wit te wassen of terrorisme te financieren. Iedereen die onder deze wet valt moet onderzoek doen naar klanten en ongebruikelijke transacties melden. Het gebruik van contant geld valt hier logischerwijs ook onder en geeft daarmee een extra risico indicator. Instellingen bepalen via een cliëntenonderzoek (waarin wordt vastgesteld wie de klant is, wat het doel van de klant is en er wordt gemonitord of de klant ongebruikelijke transacties verricht) of er risico's zijn. Er mogen geen diensten worden geleverd aan een klant als deze zaken onduidelijk zijn.

Impact

In de praktijk is het uitvoeren van verscherpt cliëntenonderzoek bij particuliere klanten tijdrovend en complex; banken zijn veel tijd kwijt aan het voldoen aan de (Wwft-)eisen in het kader van contant geldstortingen, waarbij bepaalde situaties (o.a. nieuwe klanten zonder 'klanthistorie') het extra moeilijk maken een goede en persoonlijke monitoring toe te passen. Dit zorgt, met name voor banken die op dit moment geen stortingsdienst aanbieden, voor een forse impact op tijd, processen en personeel waardoor de meeste banken een stijging van de kosten op het totaalniveau verwachten. Uiteindelijk zullen kosten gesocialiseerd (moeten) worden over de betaalrekeningen en -pakketten van alle individuele klanten.

Wij pleiten daarom voor een meer risicogebaseerde aanpak i.h.k.v. het voorkomen en bestrijden van witwassen en terrorismefinanciering. Hierbij refereren wij ook aan de uiteenzetting, verdieping en conclusies van de recent opgestelde studie van DNB, 'Van herstel naar balans'³.

³ <https://www.dnb.nl/media/2ambmvxt/van-herstel-naar-balans.pdf>

IV. Houd betaalrekeninghouders die niet in Nederland gevestigd zijn buiten het voorstel

In artikel 3:267I, eerste lid is opgenomen dat de chartale basisinfrastructuur door banken beschikbaar moet worden gesteld '... aan in Nederland woonachtige of gevestigde betaalrekeninghouders'.

Wij zien graag een verduidelijking dat rekeninghouders van Nederlandse banken die in het buitenland gevestigd of woonachtig zijn niet onder de verplichting van artikel 3:267I, eerste lid vallen.

V. Houd rekening met aantal IAD-geldautomaten in vaststellen normen en eisen 'basisinfrastructuur'

In het wetsvoorstel wordt geen rekening gehouden met het aantal onafhankelijke geldautomaten van Independent ATM Deployers ('IAD's') bij het bepalen van de normen en eisen voor de basisinfrastructuur.

Wij hebben in de overleggen voor het convenant vele malen gepleit voor het betrekken van deze onafhankelijke geldautomaten; zij spelen immers in toenemende mate een belangrijke rol in de 'contant geldvoorziening'.

Het aantal IAD-geldautomaten lag in 2021 rond de 1.150⁴ en zal in 2024 vermoedelijk substantieel zijn toegenomen. In het licht van het huidige aantal bancaire (Geldmaat-)automaten (3.850), kan de rol en impact van deze geldautomaten - vanuit een level playing field gedachte - niet buiten beschouwing worden gelaten. IAD-geldautomaten fungeren op specifieke locaties als fallback, dan wel als klantdienstverlening waardoor deze mee moeten kunnen tellen bij het bepalen van de normen en eisen voor de basisinfrastructuur.

Ook de Europese Commissie deelt deze visie en geeft in zowel de recente Payment Services Regulation ('PSR') als in de 'Europese Verordening inzake eurobankbiljetten en -munten als wettig betaalmiddel' aan dat onafhankelijke geldautomaten als relevante spelers moeten worden beschouwd in de basisinfrastructuur.

Wij pleiten er dan ook voor rekening te houden met het aantal onafhankelijke IAD-geldautomaten bij het vaststellen van de normen en eisen voor de basisinfrastructuur. Niet alleen in relatie tot het bepalen van grensaantallen en/of minimumaantallen, maar ook i.r.t. de afspraken die over beschikbaarheid en veiligheid worden gemaakt. Het geeft meer duidelijkheid indien in ieder geval wordt geduid waar deze automaten als backup fungeren en er bovendien een 'blijfplicht' ontstaat waardoor investeringen in de werkelijke basisinfrastructuur worden beperkt.

VI. Behoud flexibiliteit chartale infrastructuur, juist ook in het kader van innovatie

Een belangrijk punt dat in het wetsvoorstel niet naar voren komt, is het behoud van de flexibiliteit m.b.t. de afschaling van de chartale infrastructuur, om op die manier gelijke tred te houden met het (afnemende) gebruik van en behoefte aan contant geld. Inzet in een continue veranderende markt vereist juist flexibiliteit en aanpassingsvermogen, gebaseerd op de marktvraag en de beheersing van kosten.

Daarom pleiten wij voor een flexibele houding en visie van DNB bij de plaatsing van geldautomaten en daarbij zal door alle betrokken partijen continu moeten worden gekeken naar de juiste stort- en opnamemix van betreffende geldautomaten.

Er worden verder eisen gesteld op basis van de *huidige* infrastructurele inrichting en juist *niet* op basis van de dienstverlening die een klant nu en in de toekomst verwacht (namelijk het opnemen en storten van contant geld). De bereikbaarheid en toegankelijkheid van de basisinfrastructuur kan op meerdere wijzen ingevuld worden, niet alleen met automaten, maar bijvoorbeeld ook met andere contant geld diensten en alternatieve, innovatieve distributie- en afstortmethoden, zoals cashrecyclers.

Wij pleiten voor het behoud van de vrijheid in de wijze waarop de banken invulling geven aan de basisinfrastructuur. Dat kan met geldautomaten of recyclers, maar mogelijk ook met andere (toekomstige) cashvoorzieningen. We willen graag voorkomen dat de wetgeving (onbedoeld) innovatieve oplossingen gaat belemmeren.

⁴ <https://www.dnb.nl/media/emvfbecy/rapport-mckinsey-de-toekomst-van-de-chartale-infrastructuur-in-nederland.pdf>

Behoud de mogelijkheid tot kanaalsturing

Binnen de hoofdcategorieën 'opnemen' en 'storten' zijn meerdere alternatieven mogelijk waarbij het klantperspectief vigeert. Een opname van EUR 100 aan de kassa van een supermarkt (mogelijk gemaakt door de Payment Services Directive 2 (PSD2)), zal door een consument hetzelfde worden gepercipieerd als EUR 100 opnemen bij een geldautomaat. Voor stortingen geldt daarnaast ook dat het gebruik van kanalen moet worden bestuurd; EUR 10 in een sealbag in plaats van in een stortautomaat is zowel voor de klant als voor de bank kostbaar. Daarnaast kan in bepaalde gevallen een beweging naar een waardetransporteur logisch(er) zijn.

Op basis van bovenstaand pleiten wij er dan ook voor dat deze 'kanaalsturing' door banken mogelijk moet blijven.

VII. (Onbedoelde) neveneffecten onwenselijk

Het wetsvoorstel schrijft voor dat '*... een bank jaarlijks (...) kennis geeft aan De Nederlandsche Bank van het aantal in Nederland woonachtige of gevestigde betaalrekeninghouders dat zij aan het slot van het voorafgaande kalenderjaar had, als dit aantal hoger is dan veertigduizend...*'. Dit betekent theoretisch een frequent wisselende groep banken die wel of niet onder de verplichtingen valt.

Wij pleiten hier voor meer duidelijkheid, uniformiteit en transparantie, m.n. gezien de - qua implementatie - ingewikkelde stortverplichting en inregeltijd. Voor de volledigheid en effectiviteit van het toezicht zou deze verplichting ook uniform kunnen gelden voor alle banken, los van het aantal in Nederland woonachtige of gevestigde betaalrekeninghouders. Dit is ook relevant voor het functioneren van de chartale basisinfrastructuur. Tenslotte zien wij graag duidelijk omschreven of het in het wetsvoorstel alleen gaat over onverpakt storten omdat dit niet geheel duidelijk is in de wetsartikelen en de MvT.

Voor een effectief toezicht en bepaling van de impact op de chartale infrastructuur is het goed om deze verplichting uniform te maken en om een spiegelbepaling op te nemen voor het opvragen van deze gegevens om prijsdifferentiatie toe te staan voor banken met andere dan in Nederland woonachtige of gevestigde klanten.

De huidige tekst in artikel 3:267k, derde lid luidt: "De chartale basisinfrastructuur is toegankelijk voor andere banken tegen eerlijke, redelijke en niet-discriminerende voorwaarden en tarieven." Wij stellen hier de volgende tekstaanpassing voor:

"De chartale basisinfrastructuur is toegankelijk voor andere banken met klanten **die gevestigd zijn of woonachtig zijn in Nederland** tegen eerlijke, redelijke en niet-discriminerende voorwaarden en tarieven."

Wij pleiten verder voor meer duidelijkheid over de consequenties voor banken die op den duur de grens van drie miljoen betaalrekeninghouders bereiken; worden zij verplicht deel te nemen in de basisinfrastructuur? En binnen welke termijn moet dit gerealiseerd zijn?

2. Over Betaalvereniging Nederland

Betaaldiensten onderscheiden zich van de meeste andere diensten: iedereen heeft ermee te maken en zij vormen de bloedsomloop van onze economie. Daarom lijkt het betalingsverkeer een nutsfunctie. Maar voor niets gaat de zon op, zo luidt het gezegde. Net als de meeste andere zaken gaan betaaldiensten niet ‘voor niets’. Er zijn hoge kosten aan verbonden en daar moet voor betaald worden.

Betalingsverkeer berust op een infrastructuurketen die wordt voortgebracht door een groot aantal verschillende betaaldienstverleners. Veiligheid, efficiency, betrouwbaarheid en toegankelijkheid van het betalingsverkeer als geheel zijn daarbij van wezenlijk maatschappelijk belang. Dat vergt meer dan alleen de inzet van elke individuele partij; de partijen moeten onderling samenwerken en afstemmen. De maatschappelijke rol van het betalingsverkeer vergt daarom een platform waar de betaalsector en stakeholders elkaar kunnen ontmoeten en de dialoog aan kunnen gaan over verwachtingen, knelpunten en ontwikkelingen. De vereiste samenwerking in het Nederlandse betalingsverkeer en de dialoog met de samenleving vormen de bestaansredenen voor de Betaalvereniging Nederland.

Onze leden

De leden van de Betaalvereniging zijn betaaldienstverleners. Zij leveren een deel van de infrastructuur voor het betalingsverkeer en zorgen er met elkaar voor dat betalingen van en naar de juiste persoon of het juiste bedrijf gaan. Wij hebben ruim vijftig leden die actief zijn in het toonbank-, online of girale betalingsverkeer. Onze leden variëren van gevestigde banken, tot toetredende betaalinstanties, gericht op particulieren of de zakelijke markt en op algemeen betalingsverkeer of een specifiek deel van de markt.